

Versie 7

Werkplan 2016

Rotterdams Milieucentrum

Inhoudsopgave:

0. Inleidend

1. Groepenondersteuning

- 1.1 Groepengelden
- 1.2 Platforms

2. Communicatie

- 2.1 Debat
- 2.2 RM-courant
- 2.3 Groene Agenda
- 2.4 Internet
- 2.5 TV

3. Bedrijfsvoering

- 3.1 Werkplan
- 3.2 Monitoring voortgang
- 3.3 Financiën
- 3.4 Voortgang

4. Landelijke samenwerking

Projecten 2016

- 1. 'opZuinig!' en de Milieucoaches
- 2. Daklandbouw, Dakakker en Dakennie
- 3. 'Stook je Rijk'
- 4. Rotterdams (jongeren) Milieuvorlichters
- 5. Klimaatonderwijs010
- 6. Rotterdamse VvE's met energie
- 7. Afval=voedsel=afval=voedsel
- 8. Infopunt
 - 8.1 Mobiel infopunt
- 9. Winterklaar
- 10. 'Ieders Lucht'

Bijlage 1: Bedrijfsprofiel

Bijlage 2: Begroting 2016

0. Inleidend

Voor u ligt het werkplan 2016 van het Rotterdams Milieucentrum (RMC).

Dit plan omschrijft het werk van het Milieucentrum het komende jaar. De spil van ons werk is en blijft

het ondersteunen van duurzame (bewoners) initiatieven. Twee andere belangrijke taken van het RMC zijn en blijven het organiseren van het debat en het adviseren van het gemeentebestuur op gebieden als mobiliteit, stadsnatuur, luchtkwaliteit, energie en klimaat- en duurzaamheidsbeleid. Daarnaast organiseert het RMC kennisuitwisseling zoals via het Parkenoverleg, de rondetafelbijeenkomsten van Stook je rijk en de jaarlijkse 'Groeneconferentie'. Dit zijn plekken waar bewoners uit de stad elkaar én de gemeente(politiek) ontmoeten en kennis en ervaringen uitwisselen.

Daarnaast realiseren en continueren we in 2016 een aantal projecten . We gaan door met de milieucoaches van opZuinig die in de Rotterdamse wijken bijeenkomsten organiseren over energiebesparing. We brengen energie-initiatieven van bewoners in beeld in het project Winterklaar010. De DakAkker blijft ons 'paradepaardje' en zal ook komend jaar weer veel bezoekers trekken tijdens de 'opendakendagen'. Hierbij zijn de kinderen van basisscholen uit Rotterdam zijn weer welkom op ons dak tijdens het educatieprogramma 'Dakennie'.

In 2016 activeren we de Rotterdamse (jongeren) Milieuvorlichters . Ook organiseren we in 2016 weer een cursus voor jongeren en hebben we plannen voor een aantal jongerenexcursies. Het Parkenoverleg wil in de maand september – voor de derde keer op een rij – de Parkenmaand organiseren, met groene activiteiten in alle grote en kleinere stadsparken. En na even te zijn weggeweest van de buis, start het RMC weer met milieu-TV op het lokale Rotterdamse kanaal onder de nieuwe titel 'Pietje Bell duurzaam'.

Voor een aantal projecten vragen we een aparte projectfinanciering aan. Vaak is de basisfinanciering van het RMC de financiële bodem voor deze activiteiten.

Emile van Rinsum, directeur van het Rotterdams Milieucentrum

Rotterdam 14 november 2015

1. Ondersteuning van initiatieven uit de stad

Het RMC gaat in het komende jaar opnieuw duurzame en groene initiatieven uit de stad ondersteunen, zoals voor duurzame energie, energiebesparing, (stads)natuur, klimaatadaptatie, stadslandbouw, afval, circulaire economie en mobiliteit. Steeds vaker neemt de burgers het heft in eigen handen en gaat hij aan de slag in zijn eigen wooncomplex, straat of buurt. Ook helpen we bewonerscoöperaties die zelf energie opwekken, initiatieven voor groen zelfbeheer die een beroep doen op ‘the right to challenge’ en stadslandbouwactiviteiten (op kleine en grote schaal) die naast de productie van voedsel ook een grote bijdrage leveren aan het sociale leefklimaat, oftewel de ‘sociale duurzaamheid’.

Het Milieucentrum kiest er – net als voorgaande jaren – voor dit soort initiatieven met raad en daad te ondersteunen! Wij geven de participerende burger een steun in de rug. Ook kunnen ‘duurzame burgerinitiatieven’ een beroep doen op het (door het RMC beheerde) ‘initiatievenbudget’. Hierbij gaat het vaak om kleine (opstart) bedragen die zeker bij startende initiatieven erg welkom zijn.

Ook de uitwisseling van kennis en ervaringen is en blijft belangrijk. Door te leren van elkaars ervaringen, kunnen we elkaar beter verder op weg helpen. Het RMC biedt die uitwisseling bijvoorbeeld in het Rotterdamse Parkenoverleg. Maar ook de jaarlijkse Groeneconferentie is een moment waarin mensen netwerken en ervaring en kennis vergaren. In 2016 wil het RMC ook over ‘voedsel’ een stedelijk overleg initiëren. In dit overleg kunnen ‘food’- en stadslandbouwinitiatieven ervaringen en kennis uitwisselen.

Verder biedt het Milieucentrum scholing aan middels cursussen Milieucentrum. Zo organiseren we in 2016 opnieuw een serie van cursussen over energiebesparing, gericht op het opleiden van milieu- en energiecoaches. Ook staat de cursus ‘Bomenridder’ weer op de planning, in samenwerking met de stichting de Bomenridders. Bewoners leren hier hoe zij mee kunnen werken aan het behoud van de stadsbomen in Rotterdam. Het jongerenproject van het RMC krijgt een herstart met de cursus voor Rotterdams Milieuvorlichter (RMV).

Het Milieucentrum heeft een vaste achterban van 82 natuur-, bewoners- en milieugroepen, variërend van de lokale afdeling van Milieudefensie tot de vogelopvang en parkgroepen. In 2016 gaan we de band met deze achterban aanhalen via (thema)bijeenkomsten, nieuwsbrieven en social media. Voor de ondersteuning van de achterbangroepen faciliteert, ondersteunt en organiseert het RMC bovendien het overleg tussen deze organisaties en de beleidsmakers en ‘de politiek’.

1.1 Groepengelden

Ook in 2016 beschikt het Milieucentrum over een initiatievenbudget van € 15.640. Initiatiefnemers ovoor duurzaamheid, energie, stadslandbouw, mobiliteit, luchtkwaliteit, klimaat en stadsnatuur kunnen een beroep doen op dit budget. Het Milieucentrum kent deze gelden toe op basis van een aanvraag en na toetsing aan de door het bestuur van de stichting opgestelde toetsingscriteria. Het gaat om ‘werkgeld’: een budget voor reguliere kosten van vrijwilligersgroepen zoals telefoon-, internet- en kantoorkosten en het initiatievenbudget voor activiteiten, bijeenkomsten en middelen.

1.2 Platforms

Het Rotterdams Milieucentrum organiseert in samenwerking met (achterban)groepen en burgerinitiatieven ook overlegplatforms. Het belangrijkste platform is het Parkenoverleg. Hierin overleggen burgers (omwonenden en/of parkvrijwilligers) met elkaar over de parken. Vanuit dit Parkenoverleg organiseren de betrokkenen overleg met beheerders en beleidsmakers. Ook reageren zij zo op gemeentelijke plannen. In 2014 en 2015 organiseerde het Parkenoverleg de Parkenmaand. In 2016 willen de deelnemers aan het Parkenoverleg dit evenement herhalen.

Vanuit de cursus Milieucoach is bovendien een platform/netwerk van 'VVE's met energie' ontstaan. Bewoners zitten hierin regelmatig met elkaar om tafel om ervaringen voor energiebesparing en duurzame energie te bespreken (dit platform is opgezet in samenwerking met 'VVE's met Energie' en programma van de Energiesprong).

Voor het landelijke project 'Stook je rijk' organiseert het Milieucentrum in 2016 overleg met huurders(organisaties). Verder wil het RMC platforms initiëren of ondersteunen voor food- en stadslandbouw en lokale energieinitiatieven.

2. Communicatie

Het blijft in 2016 een belangrijke taak voor het RMC om te communiceren over onderwerpen als duurzaamheid, mobiliteit, duurzame energie, energiebesparing, groen en stadsnatuur. Zo willen wij meer aandacht voor deze onderwerpen genereren bij het brede publiek, beleidsmakers, politiek en bestuur. Het Milieucentrum organiseert of initieert daarom debatten, maakt eigen televisieprogramma's, geeft de digitale RM-courant uit, stelt de 'Groene (uit)Agenda' op en is uiterst actief met online social media. Het Milieucentrum communiceert bovendien via een aantal websites. Op al deze manieren willen wij op een zo creatief mogelijke manier thema's als luchtkwaliteit, klimaatverandering en/of duurzaamheid toegankelijker maken voor een breder publiek.

2.1 Debat

Het Milieucentrum organiseert in 2016 themabijeenkomsten en de jaarlijkse Groene Conferentie. Dit is een jaarlijks bijeenkomst voor open debat. De afgelopen jaren waren de thema's luchtkwaliteit (2003), natuur- en milieueducatie (2004), de gemeenteraadsverkiezingen en duurzaamheid (2004), 'Bewonersparticipatie in milieu' (2005), jongeren en milieu (2006), 'Het klimaat in Rotterdam' (2007) 'Milieu in de buurt' (2008), de gemeenteraadsverkiezingen en milieu (2009), de 'Groene stad' (2010), 'Rotterdam Winterklaar?' (2011), 'Duurzaam door' (2012), 'Het groentrektersdebat' (2013) en 'afval' en de circulaire economie (2014).

De afgelopen jaren vond het debat plaats tussen beleidsmakers, wetenschappers, politici, bestuurders, bewoners en (vooral lokale) milieu-, bewoners- en natuurorganisaties. Het Milieucentrum wil zo zorgen voor de uitwisseling van standpunten tussen actieve burgers, politiek en beleidsmakers.

Een vast onderdeel van de Groene Conferentie is de uitreiking van de Groene Vogel (een prijs voor natuurvrijwilligers) en de Groene Pluim (een prijs voor een groene overheidsdienaar). Veel onderwerpen zijn via de Groene Conferentie op de publieke en politieke agenda gekomen en zorgden zo voor nieuw beleid en bevolkingsinitiatieven.

2.2 RM-courant

De Rotterdamse digitale Milieucourant (RM-courant) verschijnt minimaal acht keer per jaar. Het blad zal ook in 2016 artikelen bevatten over duurzame ontwikkelingen in Rotterdam. De digitale courant nodigt actief uit tot uitwisseling van ervaringen en discussie met het Rotterdams gemeentebestuur en de Rotterdamse politiek.

De redactie van de RM-courant wil in haar artikelen meer aandacht besteden aan integrale oplossingen en beleidsalternatieven. Het blad zoekt steeds naar een juiste mix van verdieping, actuele berichtgeving en discussie.

2.3 Groene Agenda

De Groene Agenda is ontstaan uit een samenwerkingsverband tussen de (toenmalige) dienst Sport en Recreatie, het Zuid-Hollands Landschap en de Groene Passage. De Groene Agenda richt zich op de Rotterdamse regio en wil groene activiteiten onder de aandacht te brengen bij een breed publiek. In 2016 brengen we de Groene Agenda minimaal zes keer in digitale vorm uit, plus dat we alle data publiceren op (het in 2015 gemoderniseerde) www.groeneagenda.nl. Bovendien verschijnt de Groene Agenda in 2016 ook als Facebook-pagina.

2.4 Internet

De websites van het Milieucentrum worden ook in 2016 up-to-date gehouden. Bovendien gaan we onze activiteiten vaker onder de aandacht brengen via social media. Onze focus ligt op functionaliteit, organisatie, inhoud en toegankelijkheid van de informatie op internet, een missie waar de inzet van social media bij ondersteunen. In 2015 maakten we een moderniseringsslag. Zo zijn de websites overgezet naar een nieuwer systeem. De weblinks naar de aangesloten organisaties krijgen sindsdien extra aandacht. De sites spelen een belangrijke rol bij het bekendmaken van de projecten van het Milieucentrum. Ook kunnen we, zeker in combinatie met social media, onze nieuws snel wereldkundig maken.

Naast de centrale website (www.milieucentrum.rotterdam.nl) heeft het RMC ook de digitale Groene Agenda (www.groeneagenda.nl) waarin groene activiteiten in de Rotterdamse regio worden belicht. Bovendien zijn er diverse 'subsites'. Zo maakte het Parkenoverleg een aparte website (www.rotterdamseparken.nl). Voor de jongerenactiviteiten startte in 2008 de website Ieders Lucht (www.iederslucht.nl), een plek die we in 2014 vernieuwden. Sinds 2012 zijn ook de websites www.dakakker.nl en www.opzuinig.nl te bezoeken.

Op Twitter is het Milieucentrum actief onder www.twitter.com/milieucentrum. Daarnaast twitteren we via www.twitter.com/duurzamestad, www.twitter.com/opzuinig, www.twitter.com/dakakkers, www.twitter.com/dakennie, www.twitter.com/parken010, www.twitter.com/stookjerijk en www.twitter.com/klimaatonderwijs010. Het Milieucentrum startte ook diverse Facebook-pagina's op: Rotterdams Milieucentrum, Dakakker, Milieuvriendelijkste Tuinenwedstrijd, Rotterdamse Parken, opZuinig, Rotterdams Milieuvorlichters en Stook je rijk. Daarnaast beheert het Milieucentrum zijn eigen YouTube-kanaal.

2.5 TV

In 2008 is het Milieucentrum, in samenwerking met Cineac TV, begonnen met de uitzendingen van Cineac Milieu TV op het Rotterdam kanaal van Open Rotterdam. Vrijwilligers maken hiervoor tv-programma's over milieuthema's die in onze stad spelen. Door de wekelijkse verschijning konden zij goed inspelen op de actualiteit. In 2012 en 2013 werden zestig uitzendingen vertoond. Het Milieucentrum startte eind 2015 met een herstart onder de titel 'Pietje Bell Duurzaam', uitgezonden door Open Rotterdam TV. In 2016 gaat het RMC hiermee door. Hierin vertalen we thema's als energie, groen en duurzaamheid naar korte tv-programma's. Via Pietje Bell Duurzaam brengen we mensen in de Rotterdamse wijken in contact met milieuthema's. Naast uitzendingen op Open Rotterdam zijn de uitzending ook te zien via onze social media en onze YouTube-kanalen.

3. Bedrijfsvoering 2016

3.1 Werkplan

Het bestuur van het Milieucentrum stelt jaarlijks een werkplan op voor het komende jaar. In dit werkplan lichten we toe welke activiteiten en projecten het Milieucentrum wil uitvoeren. Ook geeft het bestuur van het Milieucentrum hierin expliciet aan hoe het de basissubsidie wil besteden. In de jaarlijkse deelnemersraad bespreken we dit werkplan met de bij het Milieucentrum aangesloten natuur- en milieugroepen. In opdracht van de gemeente Rotterdam beoordeelt de DCMR Milieudienst Rijnmond het werkplan en het bijbehorende financieel overzicht met een overzicht van de verwachte inkomsten en uitgaven. Op basis van beide documenten stelt de DCMR de jaarbasissubsidie vast. Het Milieucentrum zorgt hierbij voor een duidelijke planning van projecten en activiteiten.

3.2 Monitoring voortgang

De directie van het Milieucentrum houdt de voortgang van alle activiteiten en projecten in de gaten via teamoverleg en overleg over (deel)projecten. Projectleiders zorgen voor een driemaandelijke verslaglegging aan de directie. De directie presenteert de stand van zaken in het bestuur. Als zich gedurende het jaar grote afwijkingen voordoen met de voortgang, dan bespreekt de directie dit tijdens periodiek overleg met de DCMR Milieudienst Rijnmond.

3.3 Financiën

Het bestuur van het Milieucentrum geeft in zijn begroting aan welke inkomsten en uitgaven het verwacht voor het komende jaar. Als er tijdens het jaar grote afwijkingen optreden voor de financiën, dan bespreken de partijen dit tijdens periodiek overleg met de DCMR Milieudienst Rijnmond. De RMC-directie kent aan Rotterdamse natuur- en milieugroepen en bewonersinitiatieven projectgeld en werkgeld toe. Bij de toekenning hanteert zij de toekenningscriteria die het bestuur van het Milieucentrum heeft vastgesteld.

3.4 Rapportage

Conform de subsidieverordening van de gemeente Rotterdam uit 2014 stelt het Milieucentrum-bestuur een financieel jaarverslag op, inclusief accountantsverklaring. In dit financieel jaarverslag geven we expliciet aan hoe het MCR de basissubsidie van de gemeente Rotterdam heeft besteed. Verder geven we aan op welke wijze uren besteed zijn. Daarnaast lichten we de ondernomen activiteiten en uitgevoerde projecten toe in een tekstueel jaarverslag. Beide documenten sturen we naar de DCMR voor de vaststelling van de subsidie. Verder stelt de directie van het Milieucentrum halverwege het jaar een kort en bondig halfjaarrapport op. Hierin staat een toelichting op de stand van zaken van de voorgenomen activiteiten en projecten, de geactualiseerde planning en een toelichting op de stand van zaken voor de financiën.

4. Landelijke samenwerking

4.1 Landelijk netwerk

Het Milieucentrum is onderdeel van het overlegnetwerk van de stichting Natuur & Milieu en de Provinciale Milieufederaties. Daarnaast overlegt het Milieucentrum op landelijk niveau over gezamenlijke projecten en campagnes met de vier grootstedelijke milieucentra. Dit netwerk komt minimaal vier keer per jaar bijeen om informatie uit te wisselen en gezamenlijke activiteiten op te zetten.

4.2 Recycling Netwerk

Het Milieucentrum is lid van het Recycling Netwerk Nederland en het netwerk Duurzame Haven. Hiervan zijn ook Milieudefensie, Stichting De Noordzee en de Milieucentra Amsterdam en Den Haag lid. Vanuit het netwerk Duurzame Haven zijn er ook veel internationale contacten met collega-organisaties in andere havensteden.

4.3 Europese Samenwerking

In september 2014 is het RMC uitgenodigd om te spreken op de stadslandbouwconferentie Eat Your City in Kopenhagen. De Denen waren vooral geïnteresseerd in de Dakakker. Inmiddels zijn er meerder internationale contacten gelegd, zoals in België, Zweden, Noorwegen en Hong Kong. In 2015 zoeken we uit of we Europese subsidie kunnen aanvragen voor een kennisnetwerk voor Daklandbouw (zie ook hoofdstuk 5.2.1, project, de Dakakker/Cobroh).

5. Projecten 2016

In 2016 richt het Milieucentrum zich op verduurzaming van de bestaande bouw, circulaire economie, afval, voedselverspilling, duurzaamheidseducatie en verbreding van arsenaal aan stadslandbouw- en groenedaken.

Onze projecten, zoals opZuinig (milieucoaches), Dakakker (daklandbouw), Dakennie (educatie) en Stook Je Rijk (energiebesparing) willen we voortzetten in 2016. Daarnaast willen we een nieuwe start maken met de Rotterdams Milieuvorlichters, uitgevoerd door jongeren. Verder starten we eind 2015 het project 'Winterklaar010' op, dat in 2016 verder wordt uitgevoerd. . Daarnaast willen we in 2016 ook Duurzaam010, een mobiel infopunt, realiseren.

1. 'opZuinig!'
2. **Dakakker, Cobroh en Dakennie**
3. 'Stook je Rijk'
4. **Rotterdams (jongeren) Milieuvorlichters**
8. **Infopunt Duurzaam010**
9. **Winterklaar**
10. 'Ieders Lucht'

5.1 opZuinig!

De campagne "opZuinig!" biedt een handelingsperspectief aan bewoners voor energiebesparing in huis. Deelnemers worden via een cursus opgeleid tot milieucoach. Deze milieucoaches organiseren daarna in eigen kring voorlichtingen over energiebesparing. Dit kan in het buurthuis zijn, bij de burens, tijdens een ouderavond op school of in een gebedshuis. De coaches maken hierbij gebruik van het door 'opZuinig!' ontwikkelde materiaal: de besparingsladder, de quiz en de e.koffer (met daarin demonstratiematerialen zoals radiatorfolie, led-lampen, klein isolatiemateriaal en waterbespaarders). De cursus is zowel voor huurders als eigenaars. De cursus realiseerde afgelopen jaren een grote spin-off. Veel milieucoaches ontpopten zich binnen hun Vereniging van Eigenaren of huurderscommissies als echte 'energie- en milieuambassadeurs'. De cursus 'VvE's met energie' vormt een direct vervolg op de cursus 'Milieucoach' van opZuinig!

Producten:

- **Cursussen Milieucoaches opZuinig!**
- **Energiecafé010**
- **Voorlichtingen in de wijken, buurten en in netwerken van de Milieucoaches.**
- **Website www.opzuinig.nl (wordt onderdeel van de website www.winterklaar010.nl)**
- **Twitter-account www.twitter.com/opzuinig**
- **Facebook-account: opZuinig**

5.2 DakAkker

De DakAkker op Het Schieblock is met duizend vierkante meter het grootste stadslandbouwdak in Europa. Het project ging in 2012 van start en kreeg veel aandacht in binnen- en buitenland. In 2015 was de DakAkker finalist in de competitie 'Challenge stad van de toekomst' en werd hij vermeld in de Lonely Planet-reisgids. Een groep enthousiaste vrijwilligers, ondersteund door het Milieucentrum, onderhoudt het dak. Daarnaast organiseerde het Milieucentrum de afgelopen jaren een afzetmarkt voor de producten van de DakAkker en organiseerden we evenementen.

In 2016 zal de opgerichte stichting de DakAkker deze taken overnemen. Het dakpaviljoen is door de eigenaar van Het Schieblock verhuurd aan een horecaondernemer. Deze opent onder de naam D.A.K. van woensdag tot maandag de deuren. Een deel van de opbrengst van D.A.K. gaat naar het beheer van de DakAkker.

De DakAkker fungeert bovendien als testsite voor groene daken. Met de DakAkker als voorbeeld werd in 2014 de campagne MEER! DakAkker gestart. De initiatiefnemers wilden zo meer dakakkers realiseren in Rotterdam. Met dit plan kwam de DakAkker ook in de finale van de competitie 'Challenge stad van de toekomst' terecht. In april 2016 wordt de winnaar hiervan bekendgemaakt.

Na de organisatie van de 'Wij willen groen'-conferentie in 2014 ontstonden internationale contacten met onder meer de dakboerderij OsterGro in Kopenhagen, het initiatief van het Abattoir in Brussel en de 'Dakakker' van de Universiteit in Hong Kong. In 2016 willen we met Europees geld en samen met deze collega-'dakboerderijen', bedrijven en kennisinstellingen instrumenten ontwikkelen die helpen bij de opstart van een dakboerderijen.

Producten:

- **Ondersteuning van het vrijwilligersteam en de stichting de DakAkker**
- **Beheer van de website www.dakakker.nl, inclusief Facebook-pagina en Twitter-account**
- **Samen met de stichting de DakAkker organiseren van 'open dakdagen'**
- **Organisatie van educatie op en over de DakAkker voor basis- en voortgezet onderwijs (zie 5.2.2)**
- **De creatie van een Europees kennisplatform voor daklandbouw en het aanvragen van een Europese subsidie hiervoor (zie 5.2.1)**

5.2.1 Cobroh

In 2014 legden wij tijdens de conferentie 'Wij willen groen' de eerste internationale contacten met de dakboerderij Ostergro in Kopenhagen, het initiatief van een dakboerderij op het Abattoir in Brussel en de dakmoestuin op het dak van de architectuurfaculteit van de Universiteit in Hong Kong. In 2015 zochten we uit of wij Europese subsidie kunnen aanvragen voor samenwerking en uitwisseling van kennis en ervaring en het gezamenlijk ontwikkelen van een set instrumenten voor het bouwen en beheren van een dakboerderij. Deze samenwerking kreeg de naam COBROH, kort voor Copenhagen, Brussel, Rotterdam en Hong Kong. Dit internationale netwerk krijgt in 2016 verder vorm .

Producten:

- ***Bundeling van kennis en ervaring voor daklandbouw***
- ***Een Europees netwerk van dakboerderijen, kennisinstututen, (groene-daken)bedrijven en ontwerpers***
- ***Ontwikkeling van een set instrumenten Voor de bouw en het beheer van een dakboerderij***
- ***Het verzamelen van data over groene gebruiksdenken (met daklandbouwdaken in het bijzonder)***
- ***Video- en digitale documentatie over stadslandbouwdaken in Europa en daarbuiten***

5.2.2 Dakennie

Het Milieucentrum ontwikkelde het educatieve programma ‘Dakennie’ voor de groepen 7 en 8 van het basisonderwijs. Dit programma vindt plaats op de DakAkker en gaat over de thema’s stadslandbouw, gezond voedsel en groene daken. In 2014 en 2015 kwamen vele schoolklassen op bezoek. De kinderen gingen onder meer aan deslag met dakboeren, de zoek- en snuffelkaart en het maken van zaadbommen en bijenhôtels. In 2016 nodigen we wederom een groot aantal scholen uit voor dit educatieve programma op het dak van Het Schieblock.

Producten:

- **Uitvoering van het educatieve aanbod over stadslandbouw, gericht op primair onderwijs**

5.3 Stook je Rijk

Stook je Rijk is een landelijke campagne, georganiseerd door de Nederlandse Woonbond en mede gefinancierd door het Ministerie van Economische Zaken. Het RMC organiseert Stook je Rijk in Rotterdam. De activiteiten ondersteunen huurders bij duurzame initiatieven en realiseren overleg tussen huurders, woningcorporaties en gemeente. Dit is het zogenaamde driepartijenoverleg over energiebesparing. In de afgelopen jaren bekeken wij ook de verduurzaming van het woningbestand van corporaties via het zogeheten SHAERE-onderzoek. Dit wordt uitgevoerd Aedes, de koepelvereniging van woningcorporaties. Aedes houdt de stand van zaken jaarlijks bij via energielabelsprongen en presenteert de resultaten tijdens de jaarlijkse rondetafelbijeenkomst van Stook je Rijk. In 2016 vindt deze bijeenkomst plaats in oktober.

Producten:

- **Monitoren van de SHAERE gegevens van de Rotterdamse woningcorporaties.**
- **Organisatie van een rondetafel bijeenkomst met huurdersorganisaties, woningcorporaties en politici.**
- **Overleg met de gemeente, woningcorporaties en de verschillende huurdersplatforms.**
- **De landelijke campagne ‘Stook Je Rijk’ en de Stookjerijk award.**

5.4 Rotterdams Milieuvorlichters

Het RMC leidt al jarenlang jongeren op tot Rotterdams Milieuvorlichter (RMV). Na de cursus kunnen ze zelfstandig voorlichting geven op het voortgezet onderwijs, maar ook bij sociaal-culturele instellingen. Zij maken hierbij gebruik van het educatieve materiaal dat RMC ontwikkelde, zoals tekstboekjes en 25 korte videofilms en muziekvideo’s. In 2016 start er weer een nieuwe cursus voor jongeren. Ook gaat het RMC samen met de milieuvorlichters excursies organiseren voor jongeren. Hierin maken zij kennis met duurzame ontwikkelingen voor energie, circulaire economie, afval en bouwen.

Producten:

- **Organiseren van een cursus Milieuvorlichter voor jongeren**
- **Beheer website www.iederslucht.nl**
- **Ondersteuning van de Milieuvorlichters bij hun werk**
- **Ontwikkelen van social media-kanalen en interactieve voorlichtingspresentaties**
- **Jaarlijkse actualisering van de cursus, inclusief inhaken op trends**
- **Het organiseren van excursies**

5.5 Klimaatonderwijs010

In 2013 ontwikkelde de Hogeschool Rotterdam samen met het Milieucentrum de leerlijn 'Klimaatonderwijs010' over energie, klimaat en groen. Het Milieucentrum is in 2016 verantwoordelijk voor de promotie en lading hiervan.

Producten:

- **Beheer van de leerlijn klimaat, energie en groen (zoals de website)**
- **Inventarisatie van extern aanbod (gericht op het voortgezet onderwijs) en plaatsing hiervan op de website**
- **Promotie van de leerlijn richting voorgezet onderwijs**
- **Monitoren van het gebruik van de leerlijn**

5.6 VVE's met Energie

Via deze activiteit ondersteunen we eigenaar-bewoners bij de opstart van duurzame initiatieven binnen hun Vereniging van Eigenaren (VVE), zoals lokale energiecoöperaties voor het zelf opwekken van energie of het met elkaar besparen van energie via isolatie en andere maatregelen. In dit project werken we samen met Blijstroom, 'VVE's met Energie' (een project van Energiesprong) en het IC-DUBO-centrum.

Producten:

- **Procesondersteuning voor bewonersinitiatieven en bewonerscoöperaties duurzame energie**
- **Cursus 'VVE's met energie', bedoeld voor VVE's**
- **Organisatie van netwerkbijeenkomsten van VVE's die willen verduurzamen**

5.7 Afval=voedsel=voedselverspilling, afval en circulaire economie

Het Milieucentrum is voor het nieuwe afvalplan een belangrijke partner in bewustwordingsprocessen.

Voor afval focust het Milieucentrum zich in 2016 focussen op voedselverspilling via gedragsverandering en vermindering van afval. Daarbij ligt de nadruk op afval dat niet bij het rest- of GFT-afval terechtkomt maar op straat belandt. Door afval om te zetten in energie of andere producten werken we mee aan een duurzame stad. Ook vermindert dit de uitstoot van CO2 en stimuleert het een circulaire lokale economie. Bovendien onderzoeken we hoe we het gedrag van consument, retailer en producent kunnen beïnvloeden.

Producten:

- **Adviezen aan de gemeenten over afval in Rotterdam**
- **Ondersteunen van Rotterdamse organisaties die zich inzetten tegen voedselverspilling en afval**
- **Onderzoek naar de voedselketens in Rotterdam**
- **Als ondersteuningsplatform opzetten van innovatieoverleg voor Rotterdamse initiatieven**

5.8 Infopunt

In 2016 zet het Rotterdams Milieucentrum zich in voor de realisatie van een publiekscentrum over duurzaamheid.

Voor het informatiepunt Duurzaam010 willen we een tijdelijke winkellocatie in de Rotterdamse binnenstad betrekken. Het resultaat is een laagdrempelige voorziening voor Rotterdammers die aan de slag willen met energiebesparing. In het infopunt kunnen bewoners onafhankelijke informatie krijgen over energiebesparende maatregelen in hun woning en het opwekken van duurzame energie.

In het infopunt is ook veel te zien, zoals verschillende vormen van isolatiematerialen, HR-ketels, warmtewisselaars, dubbelglas en andere energiebesparende materialen en mogelijkheden. Hierbij kunnen we samenwerken met het IC-DUBO-centrum op Heijplaat.

De ruimtes in het infopunt zijn ook beschikbaar voor bijeenkomsten en cursussen van, voor of met VvE's en huurders. Het infopunt wordt een aantrekkelijke en inspirerende plek om aan de slag te gaan. Voor deze activiteiten willen we samenwerken met Blijstroom, de gemeente Rotterdam, Energiesprong, 'VVE's met energie', het energieteam van de Woonbond en externe (cursus)aanbieders.

Het infopunt krijgt een informeel karakter en beschikt over duurzame catering. Het is geen 'balie' of kantoor, maar een winkel annex koffiebar waar mensen op een ontspannen manier de informatie tot zich kunnen nemen. In de winkel staan veel kleinere besparingsmiddelen, zoals radiatorfolie, led-lampen, waterbespaarders, duurzame gadgets en attributen voor hergebruik.

Organisatorisch wordt het infopunt ondergebracht bij de stichting Rotterdams Milieucentrum.

5.8.1 mobiele infopunt duurzaam010

Het RMC wil zo veel mogelijk burgers bereiken op een laagdrempelige manier. Met een mobiele unit kan dit infopunt elke week in een andere wijk staan. Op deze plek krijgen bewoners onafhankelijke informatie over energiebesparende maatregelen in hun woning en het opwekken van duurzame energie. De mobiele unit is makkelijk en snel te verplaatsen en kan zowel een aantal uur als een aantal dagen blijven staan. Wijkbewoners kunnen zo makkelijk en vrijblijvend kennismaken met energiebesparing.

Producten:

- **Infopunt Duurzaam010 met onafhankelijke informatie over duurzaam verbouwen, isoleren, duurzame (bouw)materialen, duurzame en energiezuinige installaties en veel voorbeelden**
- **Infopunt Duurzaam010 als centrale 'cursuslocatie' en locatie voor bijeenkomsten over energie(besparing) van VvE's en huurders(organisaties)**
- **Samenwerking met organisaties, zoals Blijstroom, IC-DUBO, VvE's met Energie en Energiesprong**

5.9 Winterklaar

Het RMC wil in 2016 via social media, lokale tv-zenders, achterbangroepen en bewonersorganisaties een energiebesparingscampagne starten om Rotterdammers te stimuleren tot energiebesparing. Ook gaat het RMC in de wijken de discussie aanwakkeren en de buurten uitdagen om zich in te zetten voor energiebesparing. Het programma wordt afgesloten met de uitreiking van de 'Winterklaarbokaal'

Producten:

- **Twaalf korte televisieprogramma's over duurzame straatinitiatieven**
- **Uitzendingen op Open Rotterdam**
- **Youtube- en Facebook-pagina's en het Twitteraccount 'Winterklaar'**
- **Competitie 'Winterklaar'**
- **Uitreiking van de Winterklaarbokaal**

5.10 Ieders Lucht

Luchtkwaliteit blijft voor het Milieucentrum een belangrijk item. We willen volgend jaar daarom meer gaan samenwerken met actieve bewoners(groepen) rond luchtkwaliteit. Een aantal van deze groepen zijn georganiseerd rond de problematiek op de 's Gravendijkwal en de Pleinweg. Zij meten onder meer zelf de luchtkwaliteit en werken aan bewustwordingstrajecten.

Het RMC gaat bijeenkomsten over luchtkwaliteit ondersteunen waarin ook ideeën geïnventariseerd worden die de luchtkwaliteit in Rotterdam kunnen verbeteren. Daarnaast gaan we een platform opzetten met bewonersgroepen en –comités om kennis uit te wisselen en aantal bewonersmeetpunten in Rotterdam te continueren en uit te breiden.

Producten:

- **In samenwerking uitbreiden met bewonersgroepen in de stad**
- **Bijeenkomsten over luchtkwaliteit organiseren voor en met bewoners**
- **Ondersteuning bewonersinitiatief**

Bijlage 1 Bedrijfsprofiel

Het Rotterdams Milieucentrum is een stichting en is gevestigd aan de Schiekade 189 (unit 302) in Rotterdam.

In het stichtingbestuur hebben zitting:

Patrick van Klink, voorzitter
Sanne Castro, penningmeester
Wiel Senden, bestuurslid
Karin Oppelland, bestuurslid
Huib Poortmans, bestuurslid
Rob Lathouwers, bestuurslid

Het team van het Milieucentrum bestaan uit:

Emile van Rinsum, Directie, luchtkwaliteit, duurzaamheid, mobiliteit, energie (28 uur)
Mohamed Hacene, Milieubeleid, diversiteit (24 uur)
Wouter Bauman, Natuur en ruimte (28 uur)
Angelique Vandevenne, Educatie, afval, projectondersteuning (16 uur)

De aangesloten groepen zijn (in willekeurige volgorde):

- 1. De Bomenridders**
- 2. Stichting Ark Nature**
- 3. Stichting Rotterdamse Oogst**
- 4. Stichting Pro Groen**
- 5. Stichting Natuur Cultuur en Bewegen**
- 6. KNNV Rotterdam**
- 7. Groenpunt (samenwerkingsverband IVN, NIVON, RMC, SenR, st. Ark, RbVV, SLR)**
- 8. Recyclicity / 2012 Architecten**
- 9. Stichting Studio Hergebruik**
- 10. Stichting Owaze**
- 11. Zweth Kandelaar Front**
- 12. Atalantajongeren**
- 13. Werkgroep Woonmilieu Provenierswijk**
- 14. Weidevogelgroep Schieveen**
- 15. Vogelklas Karel Schot**
- 16. Vogelasiel De Houtsnip**
- 17. Vogel, vleermuizen en vlinderwerkgroep Noordrand**
- 18. Vereniging Natuur en Milieubescherming Noordrand**
- 19. Ambrosiusgilde Rotterdam**
- 20. Arboretum Hoogvliet**
- 21. Arboretum Trompenburg**
- 22. Bewoners Tegen Vliegtuigoverlast BTV**
- 23. Botanische Tuin Kralingen**
- 24. Natuur in Kaart**
- 25. Bewonerorganisatie Cool, werkgroep wijktuinen**
- 26. Dierenbescherming Rijnmond**
- 27. Egelopvang Odilia**
- 28. Werkgroep Eschpolder**
- 29. Fietsersbond, afdeling Rotterdam**
- 30. Stichting Gezond Overschie**
- 31. Greenpeace Rotterdam**
- 32. Vereniging Tegen Milieubederf**

- 33. IVN Rotterdam**
- 34. Werkgroep Kerk en Milieu**
- 35. Stichting Landschapsonderhoud Rotterdam**
- 36. Milieudefensie, afdeling Rotterdam**
- 37. Natuurpad Hillesluis**
- 38. Moeras IJscubstraat**
- 39. NIVON Rotterdam**
- 40. Aktiegroep Het Oude Westen**
- 41. Ecoteam Insulinde**
- 42. Wijkorgaan Stadsdriehoek, wijktuinengroep**
- 43. Stichting Natuurlijk Zuiderpark**
- 44. Werkgroep Rotterdams wandelpadennetwerk**
- 45. Tunesisch Forum/Arabische Milieuacademie**
- 46. Werkgroep MilieuDivers**
- 47. Stichting So Mi Tan**
- 48. De Speeldernis, natuurspeeltuin**
- 49. Stichting Behoud Zestienhovensepark**
- 50. Rotterdamse Duurzaamheidsclub**
- 51. Samenwerkende Bewonersorganisaties Schiebroek**
- 52. VTV Tuinderslust**
- 53. Wereldnatuurfonds Rotterdam**
- 54. Rotterdamse Bond van Volkstuinders/RBVV**
- 55. Stichting SCRAP**
- 56. Stichting Rotte-Verband**
- 57. Stichting Natuurbescherming Vlinderstrik**
- 58. Vogels op Zuid**
- 59. Wijknatuurteam Alexanderpolder**
- 60. Wijktuiningroep Ommoord**
- 61. PIW Kralingen**
- 62. 3VO Rotterdam**
- 63. Anti Bulderbaan Comité**
- 64. ROVER Vereniging van Reizigers Openbaar Vervoer (afdeling. Rotterdam en omstreken)**
- 65. Bewonersgroep Bergpolder Blijdorp**
- 66. Stichting Afri (Jongerenorganisatie Zuid)**
- 67. Marokkaanse Vereniging Centrum Noord (MVCN)**
- 68. Stichting voor vernieuwing en participatie**
- 69. Dona Daria, werkgroep binnengroen, buitengroen**
- 70. Werkgroep Ommoordse Veld Open & Groen**
- 71. Wollefoppengroen & co**
- 72. Euroster Rotterdam**
- 73. Stichting Aquarius**
- 74. Natuurspeelplaats Ruige Plaat**
- 75. Eetbaar Rotterdam**
- 75. Stichting Spaar Prinsenpark**
- 76. EUR Roadrunners**
- 77. Buurtmoestuin Kralingen de Moestuinman**
- 78. Blijstroom**
- 79. Transitiontown**
- 80. Stichting Bijenpark**
- 81. Tuin op de Pier**